HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מקדשי בדק הבית ואין דנין קדשי בדק הבית מקדשי מזבח ורבי שמעון נמי גילף ממקדיש בית דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שמתנה לכהנים ואין דנין דבר שמתנה לכהנים מדבר שאינו מתנה לכהנים: רבי [ה] אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין [ו] [וכו']: אמר רבה מ"ט דר"א אמר קרא [ז]ואם לא יגאל את השדה והיה השדה יגאל עוד ואם מכר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל אמר אביי [ח]סבינא חריפא מפסקא קראי אלא אמר אביי טעמא דרבי [ט] אליעזר כדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה אימת אילימא ביובל ראשון אמאי אינה נגאלת שדה אחוזה נמי הויא אלא פשיטא ביובל שני ולמאן אילימא לרבי יהודה ור"ש לכהנים נפקא אלא לאו [י] ר' אליעזר ושמע מינה טעמא דר' [יא] אליעזר מהכא ותסברא רבי יהודה ור"ש האי עוד מאי דרשי ביה אלא הכא במאי עסקינן בשדה שיצאה לכהנים והקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקה ס"ד אמינא לא תיפרוק שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה [יב]בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחו ממנו [יג]תלמוד לומר לאשר לו אחוזת הארץ יאמר לאשר לו אחוזת הארץ מה תלמוד לומר לאשר קנהו מאתו שדה שיצאת לכהנים ומכרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים [יד]ת"ל לאשר קנהו [טו] ואיצטריך [טז] לא יגאל ואיצטריכא למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרה כלל אבל הכא דקא הדרה תיהדר למרה קמא כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קא יהבי בעלים דמי אבל הכא דקא יהבי דמי תיקום בידייהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל בצאתו מיד אחר אביעא

מקדיש לכהנים: **מביא חריפא מפסקא קראי.** הא לא כתיבי הכי אלא כתיבי כתיבי לא יגאל עוד והיה השדה בצאתו ביובל. ורבי אליעזר מפרש ליה ולריש לקיש הכי ואם לא יגאל לא יגאל עוד ואם מכר גזבר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל לכהנים הא אמע מינה לאם לא יגאל לא יגאל עוד ואם מכר גזבר את השדה והיה השדה בצאתו ביובל לכהנים [יז] **לכהנים דמשמע דמשהגיע יובל לא** יגאל עוד ומיפוק לכהנים אפי' מכרה גזבר **לכהנים נפקא.** לרבי יהודה בדמים ולר"ש בחנם ופוק חזי בעלים לא יגאלוה שוב בעלים ולמאן דאמר [יח] **נאו רבי אליעזר היא.** דתמר [יט] **שני נמי בח גאולה היא** לו ליפרקיה ביובל ולמאן **ודרבי אליעזר מכרה.** מדאיצטריך לה עוד לגמשמעינן דנגאלת היא לו לכהנים לפניו כשדה מקנה ולא מיתוקמא הא קלא דאליעזר שני ולמאן אילימא לרבי יהודה ור"ש לכהנים נפקא אלא לאו ר' אליעזר ושמע מינה טעמא דר' אליעזר מהכא ותסברא רבי יהודה ור"ש האי עוד מאי דרשי ביה אלא הכא במאי עסקינן בשדה שיצאה לכהנים והקדישה כהן ואתו בעלים למיפרקה ס"ד אמינא לא תיפרוק שתהא לפניו כשדה מקנה ת"ל עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה [כא]בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו יכול יחזור לגזבר שלקחו ממנו [כב]תלמוד לומר לאשר לו אחוזת הארץ יאמר לאשר לו אחוזת הארץ מה תלמוד לומר לאשר קנהו מאתו שדה שיצאת לכהנים וכמרה כהן והקדישה לוקח וגאלה אחר יכול תחזור לבעלים הראשונים ת"ל לאשר קנהו ואיצטריך לא יגאל ואיצטריכא למיכתב לאשר קנהו דאי כתב רחמנא לא יגאל דלא קא הדרה כלל אבל הכא דקא הדרה תיהדר למרה קמא כתב רחמנא לאשר קנהו ואי כתב רחמנא לאשר קנהו דלא קא יהבי בעלים דמי אבל הכא דקא יהבי דמי תיקום בידייהו כתב רחמנא לא יגאל ואי כתב רחמנא לא יגאל ולא כתב עוד הוה אמינא לא תיפרוק כלל כתב רחמנא עוד לכמות שהיתה אינה נגאלת אבל נגאלת שתהא לפניו כשדה מקנה מאי הוי עלה אמר רבא אמר קרא והיה השדה בצאתו ביובל בצאתו מיד אחר אביעא

מסתברא טפי דלא ג"ם ואמ"כ שואל מה טעם דר' שמעון מלמד דרבי יהודה מסתבר טפי ור"ל דמשמעון נמי כי האי גוונא בצא קמע (דף י:): גבי כהונה שמיה כהונה ולמר משמע ליה כי יכה כל נפש עד שיכה כל נפש ולמר משמע ליה כל נפש ונ"ל דלפי מה דפירשתי לעיל דפשטיה דקרא משמע שיהא להכהנים [יט] ונא מיבעיא ליה אם כן מ"ש דר' יהודה גזירה שוה [כ] לומר דיובל נדמים [כא] ולמר מצטריך גזרה שוה דיובל מחמת: **מאי טעמא דרבי אליעזר.** ות"ת והלא פשיטא דקרא כרבי [כב]אליעזר משמע ואם לא יגאל לא השדה הנעלים ואם מכר לצורך אלא שמכרו הגזבר לאיש אחר ויובל נתן לו ואמת ביובל להכהנים אלמא כ"ש דמשמע דקרא כרבי אליעזר (וכן לגלן) [כג]דרבי אליעזר מכרה. **אם מכר את השדה** וגו' [כד]וכן כו' ור' אליעזר מפרש ליה [כה]ואם כו' [כו]נגאלת ביובל להכהנים אלמא כ"ש דמשמע דקרא כרבי אליעזר מכרה. **[כז]** ומ"ד אלא [כח]נגאלת ביובל לכהנים (ש"מ) [כט]דאמר ביובל שני נמי [ל]ואם לאשר קנהו מאתו [לא]דהיינו ביובל שני [לב]ומ"ד: [לג]יכול לאשר קנהו זה מאתו דהיינו גזבר שמכרה לזה [לד]דהקדישה סתם מכר אינה אלא עד היובל [לה]ומ"ד [לו]וגאלה אחר מיד הקדש יכול כשהיא חוזרת ביובל תחזור כמו שדה מקנה ותמחור לבעלים [לז]ומ"ד [לח]כהן שום שדה מדם [לט]ומ"ד [מ]וכתן נתן ממקץ מיכס שדה. [מא]ומ"ד [מב]קנה דהקדש יפה [מג]ומ"ד [מד]ר"ש ממ"ו ועי' יעב"ץ, [מה]כהנים ולמה לינקרע [מו]ומ"ד [מז]ר"ל אלא למר ר"ק, [מח]ולר"ש [מט]נדפיס"ל אלעזר, [נ]כן שנוי [נא]בהאי גאולה [נב]ומ"ד

כב א מיי' פ"ד מהל' ערכין הלכה כו:

כג ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ז ועי' בל"מ:

שינויי נוסחאות

[ה] רבי אליעזר לומר (ש"מ), [ב] דר' אליעזר כדתניא (ש"מ), [ג] אלא נאו לר' אליעזר (ש"מ), [ד] וא"מ דעומע מכלל דר' אליעזר מכלל. [ה]ואיצטריך למכתב לאשר קנהו ואצטריך למכתב לא יגאל דאי לאו (ש"מ), [ו] דרבי אליעזר (וכן לגלן) (ש"מ), [ז] וגו' אם מכר את השדה וגו' (ש"מ), [ח] נגאלת ביובל להכהנים אלמא כ"ש דמשמע דקרא כרבי אליעזר מכרה (ש"מ), [ט] מ"ד אלא נאו לר' אליעזר היא (ש"מ), [י] דאמר ביובל שני נמי (ש"מ), [יא] והקדישה כהן ביובל להכהנים אלמא כ"ש דמשמע דקרא כרבי אליעזר מכרה, [יב] וגזבר מכרה, [יג] וגאלה אחד מיד גזבר ההקדש בשויה בשיגיע היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו [ס"ד ומ"ד:] יכול לאשר קנהו זה מאתו דהיינו גזבר שמכרה לזה [ס"ד] [שה"ש], [יד] שהקדישה סתם מכר אינה אלא עד היובל [ס"ד ומ"ד:] וגאלה אחר מיד הקדש יכול כשהיא חוזרת ביובל תחזור כמו שדה מקנה ותמחור לבעלים [שה"ש], [טו] קנה דהקדש יפה (ש"מ), [טז] ס"ק ממ"ו ועי' יעב"ץ, [יז] לכהנים ולמה לינקרע (ש"מ), [יח] ס"ל אלא למר ר"ק, [יט] ולר"ש [כ] נדפיס"ל אלעזר, [כא] כן שנוי [כב]בהאי גאולה

רבינו גרשום

שדה אחוזה וכבשי עצרת הוו מתנה לכהנים דבתרוייהו כתיב להכין יהיה ולא במקדיש בית: **[רבי אליעזר אומר לא נכנסין ולא** נותנין דמים להקדש אלא נקראת כר.] מ"ם דרבי אליעזר **אמר קרא אם לא יגאל את השדה.** עד שנת היובל **לא יגאל עוד** לבעלים אלא הרי היא של הקדש ולא נכנסין ולא נותנין דמים אבל **אם מכר את השדה** גזבר לאחר היובל לאחר את"כ **והיה השדה בצאתו** ביובל להכין תהיה: **[אמר אביי] סבינא חריפא מפסקא קראי.** כלומר דהאי לא יגאל משוי ליה נמי כאלפני פניו אאם לא יגאל והאי והיה השדה משוי ליה נמי כאלפני פניו אואם מכר וכי מי חתכם והפסיקם: **אלא אמר אביי טעמא דרבי אליעזר כדתניא לא יגאל יכול לא תהא נגאלת.** לאחר היובל **שתהא לפניו** לגואלה אפי' [בתורת] **שדה מקנה** שתהא שלו עד היובל וביובל תחזור להקדש: **ת"ל עוד.** כלומר מאחר שיוצאה ביובל עוד לא תהא נגאלת שתהא כשדה מקנה שתהיה שתחזור לבעלים [שוב] ביובל **אבל נגאלת** לו בתורת שדה מקנה שתהא שלו עד שנת היובל וביובל תחזור להקדש משום דכיון דהגיע יובל ולא נגאלה קנאה הקדש כי חזור זה ונגאלה מהקדש הוי כלוקח. וכתיב והיה השדה בצאתו ביובל להכין תהיה אחוזתו בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו והיינו הקדש. וקא דייק **אימת**

שיטה מקובצת

אימת אילימא ביובל ראשון וכו'. מכאן קשה לגירסת רש"י שגרס במשנתינו גאלה אחר ואח"כ גאלה בעלים יוצאה מידו לכהנים, דא"כ ביובל ראשון נמי לא הויא שדה אחוזה אם נגאלה אחר, הילכך נראה דגרסי' במתני' גאלה אחר או אחד מן הקרובים (ואחר כך גאלה בעלים) אינה יוצאה לכהנים ביובל וכן נמצא בספר הרגמ"ה (הראב"ק) ז"ל, ולהכי פריך אי ביובל ראשון אפי' מכרה הגזבר לאחר וגאלוה בעלים הויא לה שדה אחוזה ומפרשי' לקרא הכי ואם לא יגאל השדה ביובל הראשון ומכרה הגזבר לאיש אחר לא יגאל בתורת שדה אחוזה ביובל שני. תוס' הרא"ש: **רש"ם מעמא דר' אליעזר מהכא.** כלומר מדאיצטריך עוד לומר דנגאלת להיות לפניו כשדה מקנה ולא שדה אחוזה ולא מיתוקם אלא ביובל שני שמעינן דביובל שני שייך ביה גאולה, וא"ת ברישא דבריי'תא לא כמה דלא ידע דרשה דעוד דשייך גאולה ביובל שני אלא שכן דרך התנא לסבב הדבר עד שיגמור הדרש שלו. הרא"ש ז"ל בתוספותיו: **אי לר' יהודה ולר"ש לכהנים נפקא.**

ז) [ג"ע קיח: ממות עד.], ב) [מהדלקין עת.].

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא יִגְאַל אֶת הַשָּׂדֶה וְאִם מֹכֵר אֶת הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגָּאֵל עוֹד: ויקרא כז כ
2. בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל הַזֹּאת תָּשׁוּב הַשָּׂדֶה לַאֲשֶׁר קָנָהוּ מֵאִתּוֹ לַאֲשֶׁר לוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: ויקרא כז כד

הגהות הב"ח

(א) גמ' ר' אליעזר אומר לא נכנסין ולא נותנין מ"ט דרבי אליעזר אמר רבא אמר קרא ואם לא יגאל: (ב) שם ת"ל לאשר קנהו ולמיכתב למיכתב לאשר קנהו ואצטריך למיכתב לא יגאל דאי כתב רחמנא: (ג) רש"י ד"ה שיצאתה כהנים וכו' והקדישה כהן ביובל אני:

מוסף רש"י

הכהנים והלוים מקדישין לעולם. לפי שנאמר במקדיש שדה אחוזה ואם לא יגאל את השדה בעלים, ומכר גזבר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד, אלא יוצאה לכהנים ביובל, הלוים נותנין לעולם (ר"ה כט:). **והקדישה ואחר כך מת אביו.** פע"ג דבשעת הקדש יוצאי שדה מקנה, ביובל יוצאת שמא מצינו היא שדה אחוזה, מניין שתהא לפניו כשדה אחוזה. ומפלת במתניתין שקנה ולא כשויה (לעיל י"ד). **או:** שדה אחוזה שהקדישה ולא גאלה קודם ליובל ומכרה גזבר לאחר אינה נגאלת עוד וכשיגיע יוצאה ביובל מיד הלוקחה מן הגזבר ממתנת לכהנים, שנאמר ואם לא יגאל את השדה יגאל ומכרה הגזבר כשיגיע ליובל תוכרת לבעלים הראשונים שמכרוה לאחוזתם למקדש, שנאמר בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו וגו', מגין לגזבר שדה שהקדישה ולא גאלה שתהא לפניו כשדה מקנה, ואחר כך מת אביו ועשיית לו אחוזה, מגין שתהא לפניו כשדה אחוזה, אם לא גאלה ומכרה הגזבר אינה נגאלת עוד (גיטין נח:). **אשר לא משדה אחוזתו.** קרא יתיר הוא (שם). **שדה שאינה ראויה.** בשעה שהקדישה לכהנים לו שדה אחוזה לעולם (שם) **יש** לה דין שדה מקנה לפדות בשויה (לעיל י"ד). **יצתה זו שראויה להיות שדה אחוזה.** וכל שכן מת אביו ואחר כך הקדישה דבשעת הקדש כבר היתה אחוזה (גיטין שם). **ר' מאיר אומר.** זו אינה שדה אחוזה ותחזור לו משמת אביו שמכרה לו וקלא כי אתא למת אביו ואחר כך הקדישה אתא (שם) שהיא שדה אחוזה בשעה שהקדישה, דאילו לא מת אביו היתה תחזר ביובל לבעלים, דכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, ושמה כשמה שקנאה מהבעלים ביובל ראשון, אשר לבעלים היתה אחוזה כך מת אביו ועשה לו שדה אחוזה, דכתיב בשנת היובל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, שמה כשמה שקנאה מהבעלים ביובל ראשון